

23. 9. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prominutí a jeho forma z hlediska dědického práva

Poslední dobou nastalo velmi zajímavé období v judikatuře nejvyššího soudu v oblasti dědického práva. Tento článek se zabývá řešením otázky ohledně formy prominutí trestného činu zůstavitelem vůči dědici v rámci dědické způsobilosti. Nejvyšší soud se vyjádřil k tomu, zda je přimluva za podmíněné propuštění dostatečnou formou prominutí trestného činu vůči zůstaviteli.

Dědické právo v České republice prošlo od účinnosti nového občanského zákoníku (zákon č. [89/2012](#) Sb.) významnými změnami, které mimo jiné kladou důraz na ochranu vůle zůstavitele a současně zavádějí přísnější pravidla pro dědickou nezpůsobilost. Jedním z klíčových prvků je požadavek na výslovné prominutí úmyslného trestného činu, kterého se dědic dopustil vůči zůstaviteli, pokud má být tento čin zhojen a dědické právo obnoveno.

V nedávném rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (24 Cdo 1375/2024, ze dne 29. 7. 2024) byla otázka dědické nezpůsobilosti předmětem zkoumání, a to v kontextu případu, kde (kdy) jeden z potenciálních dědiců, syn zůstavitelky, byl dříve odsouzen za úmyslný trestný čin spáchaný vůči ní. Tento případ vyvolal otázku, zda zůstavitelka svému synovi tento čin výslovně prominula, což by mu umožnilo dědit. Tento článek se zaměřuje na právní rámec tohoto rozhodnutí, jeho analýzu a jeho dopad na budoucí dědické spory.

Právní rámec dědické nezpůsobilosti

Podle občanského zákoníku (§ 1481 o. z.) je z dědického práva vyloučen ten, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli, jeho předku, potomku nebo manželu. Tato úprava reflektuje snahu zákonodárce chránit zůstavitele před závadným jednáním ze strany potenciálních dědiců a zajistit, aby ti, kteří se vůči zůstaviteli provinili, nemohli těžit z jeho pozůstalosti.

Zásadní novinkou v rámci této právní úpravy je požadavek, aby prominutí takového činu bylo výslovné. Tento přístup vychází z poznatků praxe, které ukázaly, že konkludentní prominutí, tedy prominutí vyplývající pouze z chování zůstavitele, může být obtížně prokazatelné a vyvolává právní nejistotu. Výslovné prominutí má zajistit, že zůstavitel si je plně vědom důsledků svého rozhodnutí, a že tato vůle je jednoznačně vyjádřena.

Krajský soud v Ústí nad Labem, jako soud odvolací, se zabýval případem, kde pozůstalá dcera v odvolacím řízení namítla dědickou nezpůsobilost svého bratra. Tento bratr, syn zůstavitelky, byl v minulosti odsouzen za přečin nebezpečného vyhrožování, jehož se dopustil vůči své matce, zůstavitelce. Při rozhodování soud zohlednil nejen samotný trestný čin, ale také prohlášení zůstavitelky, ve kterém se přimlouvala za zmírnění trestu pro svého syna.

Odvolací soud dospěl k závěru, že prohlášení zůstavitelky neobsahuje „výslovné“ prominutí tohoto činu, což je nezbytnou podmínkou pro zhojení dědické nezpůsobilosti. Přestože zůstavitelka v prohlášení vyjádřila naději na synovu nápravu a snahu pomoci mu, soud neshledal toto jednání jako výslovné prominutí jeho předchozího jednání. Tento závěr vedl k potvrzení dědické nezpůsobilosti syna a rozhodnutí, že dědičkou bude pouze dcera.

Syn zůstavitelky, podal proti rozhodnutí odvolacího soudu dovolání, ve kterém namítal nesprávné právní posouzení jeho dědické nezpůsobilosti. Argumentoval tím, že odvolací soud při výkladu výslovného prominutí postupoval příliš formalisticky a že skutečná vůle zůstavitelky byla jeho čin prominout, což mělo být zohledněno.

Nejvyšší soud však tuto argumentaci neakceptoval a dovolání zamítl. **Ve svém rozhodnutí uvedl, že výslovné prominutí musí být jednoznačné a nelze jej dovozovat z projevů, které tuto vůli výslovně nevyjadřují. Soud tak potvrdil přísný požadavek na jednoznačnost projevu vůle zůstavitele, což posiluje právní jistotu v dědických sporech.**

V tomto ohledu dávám k pozornosti primárně body 16. a 17. rozsudku, které zmiňují použitelnou judikaturu "starého" občanského zákoníku, a které zmiňují literaturu, z níž soud vychází a praví, že **"K prominutí činu zakládajícího dědickou nezpůsobilost by mělo dojít především jednoznačným jednáním zůstavitele, které je vyjádřeno přímo, anebo je dostatečně prokazatelné (dovoditelné)."**

To znamená, že k prominutí trestného činu nestačí jen přímluva zůstavitele k prominutí zbytku trestu.

Závěr

Rozhodnutí Nejvyššího soudu jasně ukazuje, jak důležité je přesné dodržování právních podmínek pro prominutí činů, které mohou vést k dědické nezpůsobilosti. Závěr soudu zdůrazňuje, že prominutí musí být vyjádřeno výslovně a nelze jej dovozovat z nejednoznačných nebo implicitních projevů vůle. To je změna oproti předchozí právní úpravě, resp. její vyjasnění. Tento přístup má zásadní význam pro právní praxi, neboť chrání vůli zůstavitele a předchází možným právním sporům.

Vyplývá z toho, že je nezbytné dbát na jasnost a preciznost projevů vůle zůstavitele, zejména v případech, kdy se jedná o prominutí činů, které by mohly vést k dědické nezpůsobilosti. V praxi to znamená, že jakékoli prominutí by mělo z důvodu právní jistoty být zaznamenáno písemně a mělo by jasně vyjadřovat vůli zůstavitele, aby se předešlo nejasnostem a sporům v rámci dědického řízení.

Mgr. Silvie Dohnalová,
zástupkyně notáře

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporační autonomie](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)